

แนวทางการลดการกระทำผิดซ้ำ โดยปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายและจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

1) ที่มาและความสำคัญของปัญหา :

กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเน้นการลงโทษด้วยการคุมขังเป็นหลัก ก่อให้เกิดปัญหาด้านความแออัดของผู้ต้องขัง โดยปรากฏข้อเท็จจริงจากกรมราชทัณฑ์ว่าปัจจุบันมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนกว่า 300,000 คน ในขณะที่เรือนจำทั่วประเทศสามารถรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 200,000 คน เท่านั้น ทั้งยังปรากฏอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังมากถึงร้อยละ 324 อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา อันส่งผลต่อการบริหารจัดการเรือนจำ ทำให้ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากลและมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ทั้งยังก่อให้เกิดความ

สูญเสียทางเศรษฐกิจ เสียโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขัง และภาระทางด้านงบประมาณและทรัพยากรบุคคลในการบริหารจัดการเรือนจำ การละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมได้ยากหลังพ้นโทษ โดยมีสาเหตุหนึ่งมาจากการไม่สามารถหา

งานทำได้ (กรมการจัดหางาน, 2562) ส่งผลให้ต้องกลับไปกระทำความผิดซ้ำ อันเป็นการเพิ่มจำนวนผู้ต้องขังเป็นวงจรต่อไป ปัญหาสำคัญอีกประการก็คือ นักโทษในเรือนจำส่วนใหญ่มักเป็นนักโทษคดียาเสพติด ซึ่งเมื่อมาอยู่รวมกันก็จะสร้างเครือข่ายการค้ายาเสพติดที่ขยายวงกว้างมากขึ้น เมื่อพ้นโทษออกไปทำให้เพิ่มโอกาสในการกระทำผิดซ้ำและขยายวงกว้างมากขึ้น

ผู้กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดให้โทษ คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ มักมีพฤติกรรมที่ไม่เกรงการลงโทษของกฎหมาย ทำให้เกิดเครือข่ายและตั้งกลุ่มโดยใช้สื่อออนไลน์เป็นช่องทาง ก่อความวุ่นวาย และก่ออาชญากรรมที่รุนแรงขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติที่จะต้องเสียกำลังคนและงบประมาณในการป้องกันแก้ไขเยียวยาปัญหาของผู้ที่เคยกระทำความผิด โดยการกระทำผิดซ้ำอาจเกิดจากการใช้สารเสพติด การขาดความรักความเอาใจใส่จากครอบครัว และการยอมรับจากสังคม ทำให้เกิดความโดดเดี่ยว และกลับไปคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดหรือการคบหาสมาคม

5 อันดับประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในเมืองปทุมธานี 2565

* ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด(พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ พ.ร.บ.สารเสพติด พ.ร.บ.วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท)
** อื่นๆ(หลายประเภท เช่น พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.การพนัน พ.ร.บ.อาวุธปืน พ.ร.บ.คนเข้าเมือง สหกันฯ ฯลฯ)

ใหม่ โดยการติดต่อสื่อสารกันผ่านทางช่องทางออนไลน์ที่ง่ายต่อการยั่วยุให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ และอาจเกิดจากไม่มีเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิด ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านภูมิหลัง จิตวิทยาและศีลธรรม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา การมีอาชีพก่อนต้องโทษครั้งแรกและครั้งสุดท้าย รายได้ก่อนต้องโทษครั้งแรก โครงสร้างของครอบครัวความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัว สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยในชุมชน และการคุ้นเคยกับผู้กระทำความผิด และปัจจัยในระดับบุคคล ได้แก่ ปัจจัยทางด้าน

การควบคุมตนเอง ปัจจัยทางด้านการมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม ปัจจัยทางด้านความเชื่อทางศาสนา ปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว ปัจจัยทางด้านการปฏิเสธต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และปัจจัยทางด้านการปฏิเสธความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น ปัจจัยทางด้านเพื่อนหรือเครือข่ายของการกระทำผิด ปัจจัยทางด้านโอกาสในการกระทำผิด และปัจจัยทางด้านความกดดันในเรื่องรายได้

การกระทำผิดซ้ำอาจเกิดจากความง่ายในการเข้าถึงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งมีข้อมูลบ่งชี้ว่าประชากรไทยมีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นอันดับ 3 ของโลก โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 9 ชั่วโมง 11 นาที สำหรับข้อมูลเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 13 ถึง 17 ปี จำนวน 3.9 ล้านคน มีการใช้งานเฟซบุ๊ก จำนวน 2.2 ล้านบัญชี คาดว่าเป็นเยาวชน 1 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อีกทั้งเด็กและเยาวชนยังขาดวุฒิภาวะ มีความคิดคะนอง อยากรู้อยากลอง รู้เท่าไม่ถึงการณ์และง่ายต่อการถูกชักชวนให้กระทำผิด บางครั้งมีการกระทำผิดเพราะต้องการเงินมาใช้จ่าย โดยปัจจัยของการกระทำผิดซ้ำพบว่า มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และระบบการศึกษา โดยมีสาเหตุที่แท้จริงคือการไม่ตระหนักรู้ว่าการเสพยาเป็นการทำผิดกฎหมาย การกลับไปคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด การขาดแรงจูงใจในการเลิกใช้ยาเสพติด การไม่ตั้งใจในการเลิกอย่างจริงจัง และการที่สังคมไม่ยอมรับและให้โอกาสการกระทำผิดซ้ำมีสาเหตุจากการได้พบปะสังสรรค์ หรือคบค้าสมาคมกลุ่มเพื่อนเป็นสำคัญ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory) ของ Edwin (1985) ซึ่งเกิดการเลียนแบบในองค์ประกอบที่ได้จากเพื่อน ได้แก่ ประเภทคุณลักษณะ บุคลิกภาพ พฤติกรรม และเหล่านี้จะทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม กลวิธี เทคนิคที่โน้มแนวโน้มให้ตัวบุคคลกระทำผิดได้ในภายหลัง

แม้ปัจจุบันรัฐบาลและกระทรวงยุติธรรม จะมีนโยบายเพื่อลดอัตราการกระทำผิดซ้ำอย่างเป็นรูปธรรม และส่งเสริมการคืนดีสู่สังคม ดังปรากฏตามมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยเรื่องการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟูติดตาม ดูแล และช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน พ.ศ. 2559 (ลงวันที่ 12 มกราคม 2559) และยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม มีเป้าหมายสังคมเชื่อมั่นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาทักษะประกอบอาชีพและส่งเสริมให้มีการประกอบวิชาชีพหลังพ้นโทษ ผู้ผ่านการแก้ไข ฟื้นฟู มีการศึกษา มีงานทำ มีรายได้ พึ่งตนเองได้ ลดการกระทำผิดซ้ำ สถิติการกระทำผิดซ้ำลดลง ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อพิพาทและการกระทำผิดลดลง การปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีมาตรฐานสากลเพื่อคืนคนดีสู่สังคม มีเครือข่ายภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 ถึง 2565) และตัวชี้วัดการดำเนินการตามกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม 6 ด้าน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2560 เรื่อง กรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคคลรวมถึงผู้ที่ก้าวพลาดในชีวิตได้กลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติสุข อันเป็นการสร้างความสงบสุขในสังคมถือเป็นนโยบายในการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรม แต่เมื่อพิจารณาจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 ถึง 2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ซึ่งกล่าวถึงนโยบายทางสังคมที่ยังไม่ได้มีการวางแผนนโยบายเอาไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการลดการกระทำผิดซ้ำ การแก้ไข ฟื้นฟู บำบัด ผู้กระทำผิดซ้ำ มีเพียงการสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม อีกทั้ง ประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มบังคับใช้กฎหมายที่มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำผิดเป็นหลักอยู่ทำให้นโยบายการแก้ไขผู้กระทำผิดยังไม่มีให้นำมาดำเนินการและกำหนดแนวทางที่ชัดเจนโดยรัฐบาล และยังไม่มีการผลักดันแก้กฎหมายที่ไม่ส่งเสริมผู้กระทำผิดให้กลับเข้าสู่สังคม เช่น กฎหมายที่เกี่ยวกับคุณสมบัติในการสมัครงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ห้ามผู้เคยกระทำผิดอาญาเข้ารับตำแหน่งหรือทำวิชาชีพนั้น (สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2564)

ปัญหาการกระทำคามผิดอาญาช้ำนอกจากจะกระทบต่อตัวผู้กระทำผิดช้ำเองแล้ว ยังเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ของรัฐ ทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณด้วย ทั้งยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของประชาชน ส่งผลด้านลบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม อันเป็นการก่อปัญหาทางสังคม ซึ่งแม้ปัจจุบันจะมีบทบัญญัติกฎหมายให้เพิ่มโทษจำเลยที่เคยกระทำคามผิดอาญามาก่อนให้หนักขึ้นเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำคามผิดที่ไม่สำนึกผิดกลับไปกระทำคามผิดอาญาช้ำให้หนักขึ้น และเป็นการปรามผู้กระทำผิดหรือผู้ที่กำลังคิดจะกระทำผิดให้หลายจำและเกรงกลัวต่อโทษที่หนักขึ้นตามกฎหมาย แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่สามารถหยุดยั้งการกระทำคามผิดอาญาช้ำหลังจากพ้นโทษได้ โดยเฉพาะผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นฐานความผิดที่มีผู้กระทำผิดและกระทำผิดช้ำมากที่สุด ซึ่งรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำกลยุทธ์ต่าง ๆ และโปรแกรมกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมาใช้ในการพัฒนาพฤตินิสัย อาจไม่ตรงกับสาเหตุหรือไม่ตรงกับปัญหาหลักของผู้กระทำผิด หรือมีอุปสรรคทางกฎหมายและระบบยุติธรรมใดบ้าง จึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาลดปัญหาได้ ทำให้ยังไม่บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหายั่งยืน จึงเกิดคำถามว่า วิธีการทางกฎหมายในเชิงลงโทษและโปรแกรมกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดดังกล่าวเป็นวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพหรือไม่ ประกอบกับกรมราชทัณฑ์ (รัชชัย ชัยวัฒน์, 2560) ได้ดำเนินงานราชทัณฑ์ตำบลเริ่มต้นปี พ.ศ. 2549 ดำเนินงานประสานความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ผู้ต้องช้ำภายหลังพ้นโทษกับหน่วยงานภาคสังคมและท้องถิ่น จึงมีความเห็นร่วมกันจัดทำแผนบูรณาการภาคสังคมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำผิดช้ำ แต่มีข้อจำกัดจากสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในท้องที่เข้าไปตรวจสอบ และแย้งว่าไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ซึ่งมีทั้งหน่วยงานที่ยังดำเนินการต่อและยกเลิกโครงการนี้ไป ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าหากมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการให้ออกาสผู้พ้นโทษในการกลับคืนสู่สังคม และมีการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อกำกับดูแลผู้พ้นโทษ จะสามารถแก้ปัญหาลดจำนวนการกระทำคามผิดช้ำของผู้พ้นโทษได้หรือไม่

2) วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำผิดช้ำ และศึกษาหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำผิดช้ำ
- 2.2 เพื่อกำหนดแนวทางและผลักดันแก้กฎหมายเพื่อช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้กระทำผิดสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ
- 2.3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเพื่อเป็นตัวกลางประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างงานอาชีพและลดการกระทำผิดช้ำ

3) วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง :

ปัญหาการกระทำผิดช้ำ มีหลายสาเหตุและปัจจัย โดยอาจต่างกันที่เหตุแห่งการกระทำ จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำผิดช้ำ โดยการศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานในการศึกษาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดช้ำ โดยปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายและจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ที่มาของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการกระทำผิดช้ำของผู้พ้นโทษ ดังนี้

3.1 ข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ของปัญหาที่ทางกลุ่มได้มุ่งศึกษา

1. ปี 2549 กรมราชทัณฑ์ ได้ผลักดันให้มีการบูรณาการทุกภาคส่วนโดยโครงการราชทัณฑ์ตำบล เพื่อดำเนินงานประสานความร่วมมือในคืนคนดีสู่สังคม และช่วยเหลือผู้พ้นโทษให้มีงานทำและป้องกันการ

กระทำผิดซ้ำ แต่มีข้อจำกัดในประเด็นหน้าที่ของหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยเหลือผู้พ้นโทษ จึงมีบางหน่วยงานที่ยังดำเนินการต่อและได้ยกเลิกโครงการนี้ไป กระทรวงยุติธรรมได้มีเป้าหมายเพื่อคืนคนดีสู่สังคม โดยเห็นความสำคัญในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการอำนวยความยุติธรรม ด้วยกระบวนการ “ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” และ “ยุติธรรมชุมชน” เพื่อใช้ชุมชนเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาทของประชาชนเพื่อประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงปรากฏข้อจำกัดในทางปฏิบัติในการส่งต่อข้อมูลของผู้พ้นโทษโดยมีอุปสรรคทางด้านกฎหมาย ทำให้การบูรณาการภาคสังคมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ยังไม่สามารถแก้ปัญหาลดปัญหาการกระทำผิดนี้ได้เท่าที่ควร

2. กรมราชทัณฑ์ มีหน้าที่ดูแลผู้กระทำผิด และแก้ไข บำบัด พื้นฟูด้านการพัฒนาพฤตินิสัยก่อนปล่อยตัวจากกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ให้ผู้ต้องขังมีโอกาสได้เข้าถึงงาน และอาชีพภายหลังพ้นโทษ ด้วยการมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้เพียงพอสำหรับเลี้ยงตนเองครอบครัว อีกทั้งยังสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชุมชน เสียสละช่วยเหลือประโยชน์ส่วนรวม มีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป ปีงบประมาณ 2556 ได้ดำเนินการโครงการแบรนด์สัญลัษณ์ “ผลิตผลคนดี” โดยคัดเลือกผู้ต้องขังที่ใกล้จะพ้นโทษหรือผู้พ้นโทษแล้วที่ประพฤติตนดี ยินยอมเปิดเผยตนเอง เพื่อรับรองผลิตผลว่าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นคนดี สามารถกลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นการสร้างโอกาส สร้างอาชีพ สร้างการยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีผู้ต้องโทษบางส่วนที่ไม่ยินยอมเปิดเผยข้อมูลตนเอง เป็นเหตุให้การติดตามหลังพ้นโทษเป็นไปได้ยาก

3. บทบัญญัติกฎหมายอาจเป็นอุปสรรคต่อการกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากกฎหมายบางฉบับมีลักษณะกีดกันผู้พ้นโทษไม่ให้อาจประกอบอาชีพบางประเภทได้ ส่งผลให้ไม่สามารถหางานทำได้ เช่น งานรักษาความปลอดภัย (รปภ.) และงานนวดแผนไทย

จากการศึกษาพบว่าผู้กระทำผิดเป็นจำนวนไม่น้อยที่เคยมีประวัติการกระทำความผิดอาญามาก่อนแล้วถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาซ้ำ โดยบางรายมีประวัติการกระทำความผิดอาญาซ้ำหลายครั้ง และมีบางรายเป็นผู้ซึ่งถูกจับกุมมาดำเนินคดีแล้วและได้รับการประกันตัวไปขึ้นชั้นพิจารณาแต่ก็กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกในระหว่างได้รับการประกันตัว โดยจากฐานข้อมูลกรมราชทัณฑ์ปรากฏว่ามีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ซึ่งกลับมากระทำความผิดอีกภายใน 3 ปี ในช่วงปี 2555 ถึง 2564 มากถึง 37,307 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.91 ของผู้ต้องขังซึ่งพ้นโทษประมาณ 140,386 คน โดยในปีงบประมาณ 2565 ณ วันที่ 5 มกราคม 2564 มีผู้ต้องขังกลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 1 ปี มากถึง 461 ราย จากจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว 36,320 ราย และในปีงบประมาณ 2564 มีผู้ต้องขังกลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 1 ปี จำนวน 15,730 ราย จากจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว 195,743 ราย รายละเอียดปรากฏตามตารางด้านล่าง

ตารางแสดงอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ¹

ปล่อยตัวในช่วงปี (Starting point) ↑↓	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว (คน) ↓	ปีเลขบัตรประชาชน (คน) ↓	จำนวนผู้ต้องขังกลับมาระทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี ↓		จำนวนผู้ต้องขังกลับมาระทำผิดซ้ำภายใน 2 ปี ↓		จำนวนผู้ต้องขังกลับมาระทำผิดซ้ำภายใน 3 ปี ↓	
			ร้อยละ ↑↓	ร้อยละ ↑↓	ร้อยละ ↑↓	ร้อยละ ↑↓		
2556	79,078	39,423	6,319	16.03	10,461	26.54	13,587	34.46
2557	109,842	74,633	10,598	14.20	17,928	24.02	24,093	32.28
2558	142,150	101,688	14,552	14.31	25,768	25.34	35,022	34.44
2559	147,021	123,286	17,687	14.35	31,981	25.94	43,307	35.13
2560	135,832	117,456	17,435	14.84	31,098	26.48	40,647	34.61
2561	110,320	97,864	15,250	15.58	26,284	26.86	33,889	34.63
2562	160,439	145,268	21,185	14.58	35,841	24.67	43,035*	29.62*
2563	156,626	145,162	18,933	13.04	28,703*	19.77*	28,977**	19.96**
2564	195,743	184,713	15,730*	8.52*	16,354**	8.85**	-	-
2565	36,320	33,688	461**	1.37**	-	-	-	-

¹ ฐานข้อมูลผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ 5 มกราคม 2565 <http://www.correct.go.th/recstats/index.php>

สำหรับสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ อาจเกิดจาก 2 สาเหตุหลัก คือ

ประการแรก สาเหตุเชิงสังคม เช่น ปัญหาครอบครัวหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ไม่มีครอบครัวหรือที่อยู่อาศัย ปัญหาด้านการศึกษา เป็นเหตุให้เมื่อพ้นโทษแล้วไม่สามารถหาอาชีพที่มั่นคงได้ ปัญหาอาชีพการงานเนื่องจากสังคมไม่ยอมรับ เป็นเหตุให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่สุจริต ปัญหาด้านการไม่มีทุนในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ ปัญหาการกลับสู่สภาพสังคมเดิม ๆ ทำให้มีโอกาสกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิมสูง และสาเหตุเกี่ยวกับทัศนคติส่วนบุคคลอื่น ๆ เช่น ไม่ต้องการทำงานหนักแต่ต้องการได้เงินมาก ๆ ด้วยวิธีการง่าย ๆ การต้องการมีเงินเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือเพื่อความสุขส่วนตัว การคิดว่าสิ่งที่ตนทำไม่เป็นความผิดหรือเป็นเรื่องปกติธรรมดา และปัญหาความโลภและการขาดความตระหนักรู้ที่ยังซังใจ เป็นต้น

ประการที่สอง สาเหตุจากปัญหาในกระบวนการยุติธรรมและภาครัฐ เช่น การไม่ใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษจำคุก เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสปรับปรุงตน ปัญหาการกำหนดโทษที่ไม่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำผิด ปัญหาผู้กระทำผิดไม่ได้รับโทษเต็มตามคำพิพากษาอันเนื่องมาจากการได้รับการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษ หรือพระราชทานอภัยโทษ อันเป็นการบั่นทอนประสิทธิภาพทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำผิดและป้องปรามการกระทำผิด ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับโทษจำคุก เช่น การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรจากในเรือนจำ ปัญหาด้านนโยบายการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ไม่ชัดเจน ปัญหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่ใช้ในการฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ไม่เพียงพอ และไม่มีหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง รวมถึงปัญหาในเชิงกฎหมายซึ่งกำหนดมิให้หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบได้รับโทษจำคุกเข้าทำงาน อันเป็นการตัดโอกาสทางสังคมโดยสิ้นเชิง

3.2 หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

1) แนวคิดการกระทำผิดซ้ำและสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ

1.1. ความหมายของการกระทำผิดซ้ำ

กระทำผิดซ้ำ (Recidivism) หมายถึง การกระทำผิดเพิ่มเติมขึ้นหลังจากผู้กระทำผิดถูกจับกุมและถูกลงโทษแล้ว ยังหมายถึงการละเมิดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการพักการลงโทษกระทำขึ้น

การกระทำผิดซ้ำซ้อน หมายถึง การกระทำผิดเพิ่มเติมขึ้นอีก หลังจากผู้กระทำผิดถูกจับกุมและถูกลงโทษแล้ว นอกจากนี้ยังหมายถึง การละเมิดเงื่อนไขที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติ หรือผู้ได้รับการพักการลงโทษกระทำขึ้น การกระทำผิดซ้ำนั้นนับรวมถึงการกระทำผิดครั้งที่ 2 ขึ้นไป

2) สาเหตุการกระทำผิดซ้ำ²

ผู้กระทำผิดติดนิสัย (Presistence Offender) หมายถึง ผู้กระทำผิดซ้ำซากหรือกระทำ ความผิดบ่อยครั้งจนถือว่าเป็นนิสัย ซึ่งแต่เดิมมักจะใช้คำว่าผู้กระทำผิดโดยสันดาน ซึ่งผู้ที่กระทำผิดติดนิสัย พิจารณาจากการที่ผู้นั้นกระทำผิดซ้ำซากคือกระทำผิดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ถ้ากระทำผิดซ้ำเพียงครั้งเดียวหรือกระทำผิดครั้งที่ 2 ยังไม่ถือเป็นการกระทำผิดติดนิสัยเพราะอาจพลาดพลั้งได้ แต่ถ้ากระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 3 ครั้ง ขึ้นไป ควรจะถือได้ว่ากระทำผิดซ้ำซาก โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพ

ผู้กระทำผิดที่มีความชำนาญในการประกอบอาชญากรรมหรือประกอบอาชญากรรมโดยอาศัยทักษะหรือความชำนาญพิเศษ มีลักษณะพิเศษ 3 ประการ 1. มีทักษะหรือความชำนาญในการประกอบอาชญากรรม 2. มีรายได้หลักจากการประกอบอาชญากรรม และ 3. มีการประกอบอาชญากรรมต่อเนื่องตามแต่โอกาสเพื่อมุ่งหารายได้ มิใช่กระทำไปด้วยความจำเป็นหรือการกดดันของสภาพแวดล้อม

² กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. 2549 : 8 - 9

2.2 ผู้ต้องขังที่มีจิตบกพร่อง

กลุ่มที่มีความบกพร่องทางจิตและนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมซ้ำซาก ดังนั้น การที่ผู้ต้องขังประเภทนี้กระทำความผิดซ้ำ จึงไม่ได้เกิดจากความชั่วร้ายในจิตใจที่จะคิดทำผิดเพื่อหวังสิ่งตอบแทนทางเศรษฐกิจ แต่เป็นผลมาจากความผิดปกติทางจิต จนอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำซาก

2.3 ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำในคดีเล็กน้อย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้ที่ทำผิดในคดีหลักทรัพย์เล็กน้อย โดยส่วนใหญ่จะกระทำความผิดในคดีหลักทรัพย์ ซึ่งจะมีโทษระยะสั้น ทำให้ผู้ต้องขังเหล่านี้มีโอกาสหมุนเวียนเข้ามาในเรือนจำอยู่เป็นประจำ ผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นผู้ที่มาจากครอบครัวแตกแยกหรือครอบครัวที่มีปัญหา และมีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบเร้น เกร ไม่ชอบเรียนหนังสือ และไม่ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา และไม่มีทักษะหรือฝีมือในการประกอบอาชีพใด ๆ อีกทั้งไม่ชอบที่จะทำงานสุจริตหรือการทำงานหนักแต่ชอบสบายและหาเงินโดยทุจริต

2. ผู้ที่ทำผิดในคดียาเสพติด ผู้ต้องขังที่กระทำผิดติดนิสัยที่กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด โดยเฉพาะกรณีที่เป็นผู้ติดยาเสพติดจะมีพื้นฐานทางครอบครัวที่มีปัญหา จากการที่มีปัญหาครอบครัวได้นำไปสู่การคบเพื่อนไม่ดีและการติดยาเสพติด ส่วนใหญ่จะไม่สามารถหลุดพ้นไปจากวัฏจักรของยาเสพติดได้

3) ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ ที่เชื่อว่าการกระทำผิดของบุคคล มีปัจจัยสาเหตุหลายประการด้วยกัน

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของเอ็ดวินซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland's Differential Association Theory)

พฤติกรรมทางอาชญากรเรียนรู้โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม ซึ่งประพฤติกรรมที่แสดงมาในลักษณะอาชญากร ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลา ความสม่ำเสมอในการติดต่อ และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ 1. พฤติกรรมอาชญากรเกิดจากการเรียนรู้ 2. พฤติกรรมของการเป็นอาชญากรเกิดจากการเรียนรู้ในการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น โดยอาศัยกระบวนการติดต่อสื่อสาร 3. หลักการสำคัญในส่วนของการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน 4. การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้จะรวมถึงเทคนิคในการกระทำผิดและทิศทางเฉพาะของแรงดลใจ แรงผลักดัน การใช้เหตุผล ทศนคติเกี่ยวกับการกระทำผิด 5. ทิศทางเฉพาะของแรงดลใจและแรงผลักดันจะถูกเรียนรู้จากการทำให้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับกฎหมาย 6. หลักการสำคัญของการคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกันเป็นผู้กระทำผิดที่มีความเห็นด้วยกับการละเมิดกฎหมายมีมากกว่าความเห็นด้วยกับการไม่ละเมิด 7. การคบหาสมาคมกับบุคคลที่แตกต่างกัน อาจจะแตกต่างกันในด้านความถี่ ระยะเวลา การให้ความสำคัญและความรุนแรง 8. กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม โดยการคบหาสมาคมจะมีความเกี่ยวข้องกับกลไกการทำงานที่เหมือนกับการเรียนรู้ทั่วไป และ 9. ในขณะที่พฤติกรรมอาชญากรรมเป็นการแสดงออกถึงความ ต้องการและค่านิยมทั่วไป (สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์, 2556)

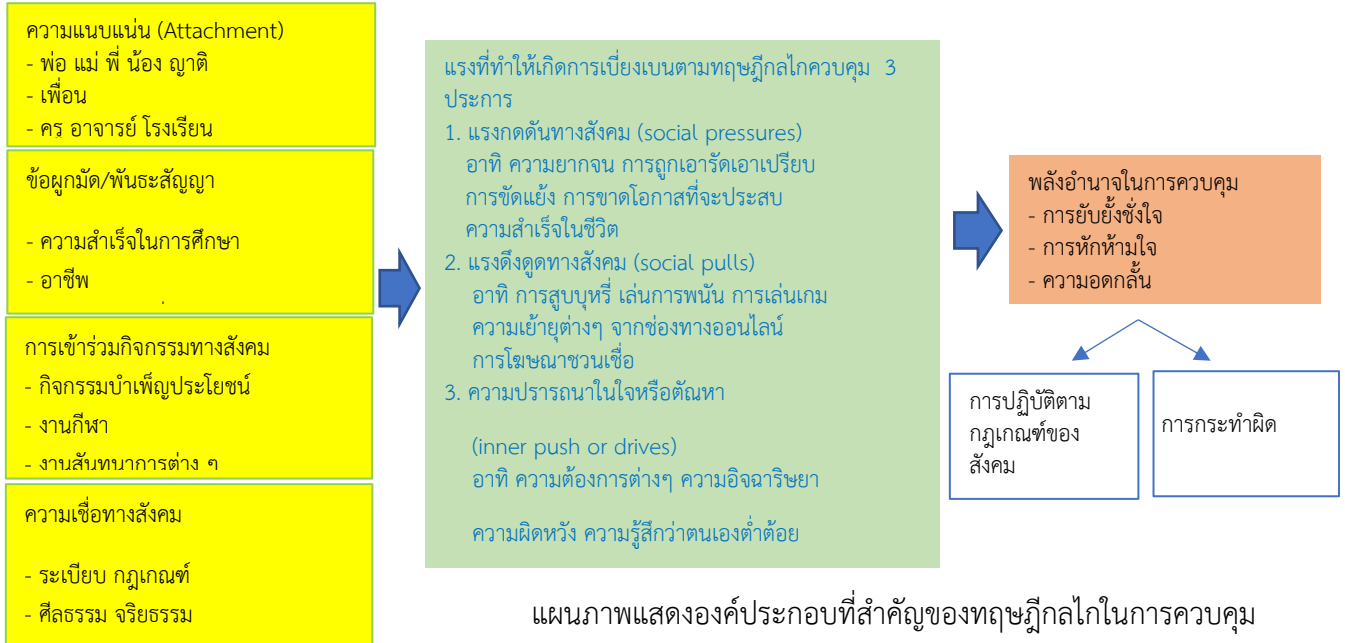
ทฤษฎีกลไกควบคุม (containment theory)

ทฤษฎีของเรคเลส (Reckless) (อ้างถึงใน ชัยพร บุญเจริญ, 2541) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน การกระทำความผิดมีกลไกในการควบคุมเกี่ยวข้องอยู่ 2 ระบบ คือ

1. ระบบการควบคุมภายใน (inner control) เป็นองค์ประกอบของความเป็นตัวเอง self component หมายถึง ความสามารถในการควบคุมตัวเองได้ ความอดกลั้น ความคิดที่ใฝ่ดี มีคุณธรรม จิตใจสูงพอจะมองข้ามสิ่งร้ายหรือความชั่วร้าย ความเข้มแข็งของจิตสำนึก ความมีสติสัมปชัญญะ ความอดทนสูง

2. ระบบการควบคุมภายนอก (outer control) หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเรา ทำให้เรารู้สึกว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด มีแนวประพฤติปฏิบัติ มีการใช้ระเบียบวินัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบจารีตประเพณี ศีลธรรม การมีเป้าหมายและความมุ่งหวังแห่งชีวิต

องค์ประกอบความผูกพันทางสังคม

แผนภาพแสดงองค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎีกลไกในการควบคุม

ทฤษฎีการตราบาป (labeling theory)

ทิวาพร เดชเมณี (2560) กล่าวว่า ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีของ Howard S. Becker มีความเชื่อว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมของ อาชญากร ถูกกำหนดโดยกลุ่มคนรอบข้างหรือโดยสังคมและ พฤติกรรมอาชญากรมิใช่คุณสมบัติ ของผู้เป็นเจ้าของแต่เกิดจากการที่สังคมกำหนดบุคคลต่าง ๆ ผ่านทางการ ปฏิบัติต่อบุคคลนั้น มุมมองต่อ บุคคลนั้นเป็นอย่างไร บุคคลดังกล่าวก็จะปฏิบัติตามที่สังคมได้ตีตราไว้

ทฤษฎีนี้มองว่าไม่มีพฤติกรรมใดเป็นอาชญากรรมในตัว แต่พฤติกรรมอาชญากรรมนั้นถูก นิยามขึ้นมาโดยคนของสังคมนั้น ๆ การกระทำความผิดอาจกระทำไป โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะความจำเป็นที่ ผู้กระทำผิด มิได้มีเจตนาชั่วร้ายที่จะกระทำความผิด แต่เมื่อทำลงไปแล้วจะถูกสังคมประณามตราหน้า

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิด ประกอบด้วย

ปัจจัยภายใน ได้แก่

1. ปัจจัยทางด้านภูมิหลัง จิตวิทยาและศีลธรรม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา การมีอาชีพก่อนต้องโทษครั้งแรกและครั้งสุดท้าย รายได้ก่อนต้องโทษครั้งแรก ความสัมพันธ์ ของสมาชิกภายในครอบครัว สภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัยในชุมชน และการคุ้นเคยกับผู้กระทำผิดกฎหมาย

2 ปัจจัยในระดับบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ปัจจัยด้านการมีพฤติกรรม ต่อต้านสังคม ปัจจัยด้านความเชื่อทางศาสนา ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว ปัจจัยด้านการปฏิเสธต่อ ความเสียหายที่เกิดขึ้น และปัจจัยด้านการปฏิเสธความรับผิดชอบต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น

ปัจจัยภายนอก ได้แก่

1. ปัจจัยด้านเพื่อนหรือเครือข่ายของการกระทำผิด
2. ปัจจัยด้านโอกาสในการกระทำผิด
3. ปัจจัยด้านความกดดันในเรื่องรายได้

ดังนั้น การที่สังคมไม่ยอมรับเป็นอีกสาเหตุที่สนับสนุนให้ผู้พ้นโทษหวนกลับมากระทำผิดซ้ำ โดยเฉพาะผู้ต้องโทษคดียาเสพติดที่มีปัจจัยชักจูงหลายด้านที่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ เมื่อพ้นโทษแล้ว สังคมมักจะไม่วางใจ แม้ว่าจะได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยจากระบบราชทัณฑ์มาแล้ว บุคคลเหล่านี้ก็จะหวนกลับมา กระทำผิดซ้ำตามเดิม

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทันตวิทยา (2549) ได้ทำโครงการวิจัย การเฝ้าระวังผู้ต้องขังคดียาเสพติดมิให้กระทำผิดซ้ำ โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ต้องขังวัยหนุ่ม - สาว อายุประมาณ 18 ถึง 25 ปี กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด จำนวน 248 คน จากเรือนจำและทัณฑสถาน 6 แห่ง ผลการศึกษา พบว่า

- ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดใน 2 ลักษณะ คือ 1. ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดครั้งแรก ได้แก่ ธรรมชาติแห่งช่วงวัยของวัยรุ่น คือ ความคึกคะนอง การอยากรู้อยากเห็น สาเหตุอันเนื่องมาจากเพื่อน ปัญหาความกดดันจากครอบครัว สาเหตุความจำเป็นด้านอาชีพและปากท้อง เกิดและเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยยาเสพติด และ 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 คือ ความอ่อนแอภายในจิตใจของตนเอง การกลับสู่สิ่งแวดล้อมทางสังคมเดิม เรื่องเกี่ยวกับเงินและการอยู่รอด ระยะเวลาที่ถูกคุมขังในครั้งแรกส่วนใหญ่ไม่รุนแรง ทำให้ผู้ต้องขังบางคนไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิดอีก

- ส่วนปัญหาข้อจำกัดในการป้องกันและแก้ไขมิให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด พบว่า 1) กระบวนการบำบัดฟื้นฟูด้วยโปรแกรมแก้ไขพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ การให้บริการด้านการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพซึ่งเป็นอาชีพบำบัด ตลอดจนการอบรมศีลธรรม จริยธรรมต่าง ๆ เป็นปัญหาข้อจำกัด การจัดทำมีการฝึกอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขังและตรงตามบริบททางสังคมเศรษฐกิจที่แท้จริง 2) จำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่เรือนจำและทัณฑสถานไม่สามารถดำเนินการควบคุมแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมและให้สวัสดิการต่าง กับผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ งบประมาณมีจำกัด 3) เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกไปจากเรือนจำทัณฑสถานแล้ว กระบวนการติดตามดูแลพฤติกรรมเป็นไปได้ยาก 4) สังคมโดยภาพรวมมีความเชื่อมโยงอ่อนแอ ไม่ว่าจะเป็ความล้มเหลวของระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเทศ

อายุตม์ สินธพพันธ์ (2545) ได้กล่าวถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำว่าการที่จะลดปัญหาอาชญากรรมได้ทางหนึ่งก็คือ การแก้ไขมิให้ผู้กระทำผิดถูกหมายและถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม นับตั้งแต่การเริ่มต้นถูกสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ จนกระทั่งถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกหรือปล่อยตัวไปไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นมาอีก ควรจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้พ้นโทษอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้การแก้ภาพพจน์ของผู้พ้นโทษให้สังคมภายนอกยอมรับควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยสังคมภายนอกต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ การที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำต้องอาศัยสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเข้ามาช่วยเหลือ โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวก่อน ที่ต้องให้ความเข้มแข็งในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวอย่างรักและเข้าใจ ส่งเสริมสัมพันธภาพที่อบอุ่น นำหลักจิตวิทยามาใช้ในการอบรมสถาบันการศึกษาควรให้โอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลเหล่านี้มากขึ้นและระบบของกระบวนการยุติธรรมจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมด้วย

อรรถชนะ บุรณธร (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การติดคุกซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด : ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดภาคใต้” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การขยายเครือข่ายยาเสพติดจากในเรือนจำเนื่องจากการอยู่ร่วมกัน พุดคุยกัน แลกเปลี่ยนเจตคติ ประสพการณ์ จนถึงเครือข่ายของยาเสพติดซึ่งกันและกันและผู้ต้องขังออกไปจากเรือนจำหรือมีการติดต่อกับสังคมภายนอก 2) การสร้างเครือข่ายยาเสพติดเนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เมื่อออกจากเรือนจำจะกลับไปหาเพื่อนกลุ่มเดิมที่มีความสัมพันธ์กันจากในเรือนจำหรือเพื่อนที่ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนในเรือนจำ 3) การสำรวจแหล่งขายยาเสพติดและหาเครือข่าย เมื่อความต้องการยาเสพติดมากขึ้น ต้องการเงินมาเพื่อซื้อยาเสพติดมากขึ้น จะหาแหล่งยาเสพติดแหล่งใหม่และต้องการใช้เงินมากขึ้น จึงจำเป็นจะต้องสั่งยาเสพติดเพิ่มขึ้น 4) การขยายยาเสพติดกับการกระทำผิดซ้ำ เมื่อผู้ต้องขังตัดสินใจขายยาเสพติดให้กับบุคคลหนึ่งบุคคลใดจำเป็นจะต้องใช้วิธีขายให้กับคนที่รู้จักและไว้วางใจ ก่อนแล้วขยายเครือข่ายออกไปเรื่อย ๆ ส่วนเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติดกระทำผิดซ้ำ มี 3 ประการ ได้แก่ 1) เงื่อนไขจากผู้ต้องขังด้านครอบครัว เนื่องจากครอบครัวของผู้กระทำผิดซ้ำ

ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่มีปัญหา 2) การไม่เกรงกลัวต่อการติดคุกเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ผู้ต้องขังบางกลุ่มกลับมากระทำผิดซ้ำ และ 3) ยินยอมที่จะกลับมาสู่สังคมของเรือนจำโดยอยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

ธนภัทร วาญภัย (2560) ได้ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย สำหรับผู้ต้องขัง ที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา คือ แนวทางการพัฒนาการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขัง คือ 1. ภาครัฐ ควรจัดตั้งหน่วยงาน เพื่อทำหน้าที่พัฒนาผู้พ้นโทษ โดยเฉพาะและนำภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ 2. กระทรวงยุติธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ กระทรวงแรงงาน ควรร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้พ้นโทษอย่างจริงจัง 3. การควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำควรเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวจัดฝึกวิชาชีพ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเสี่ยง ที่จะกระทำผิดซ้ำ 4. ควรจัดบุคลากรวิชาชีพเฉพาะในการจัดโครงการฯ เป็น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือจัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการโครงการฯ เพื่อให้ความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินการ

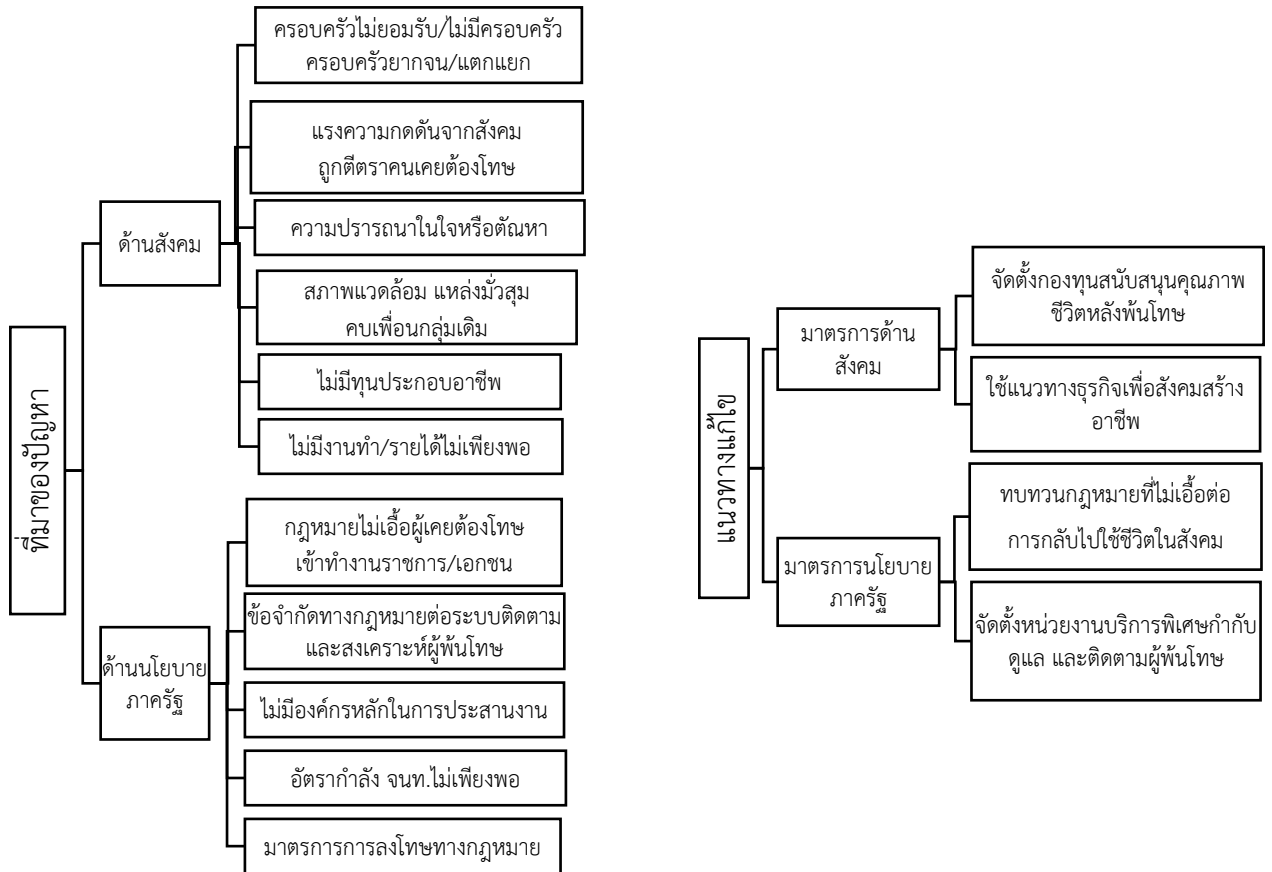
4) ระเบียบวิธีการศึกษา :

เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั๋วบทกฎหมายของประเทศไทย เอกสารวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และคดีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำของผู้เคยต้องโทษ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ปัจจุบัน ศึกษาข้อมูลของผู้ที่ถูกจับกุมดำเนินคดีและรับโทษในเรือนจำ และกระบวนการยุติธรรมที่ใช้ดำเนินการแก่ผู้ต้องขังในระหว่างรับโทษและภายหลังจากที่พ้นโทษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้เคยต้องโทษ รวมถึงเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดหรือป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้เคยต้องโทษ

5) วิเคราะห์ :

5.1 สาเหตุและผลกระทบของปัญหา: สาเหตุรากของปัญหาของการกระทำผิดซ้ำ

จากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการกระทำผิดซ้ำซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นนักโทษคดีอาชญากรรม พบว่าที่มาหรือปัจจัยของการกระทำผิดซ้ำ มีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และระบบการศึกษา โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นในการวิเคราะห์สาเหตุด้านสังคม และปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่อการเอื้อประโยชน์ให้ผู้พ้นโทษได้มีโอกาสในสังคม ซึ่งสาเหตุดังกล่าวส่งผลทำให้เมื่อพ้นโทษแล้วไม่สามารถพึ่งพิงครอบครัว ขาดทุนประกอบอาชีพและการเริ่มต้นชีวิตใหม่ สังคมไม่ยอมรับไม่จ้างงานเป็นเหตุให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่สุจริต จึงกลับเข้าสู่สภาพสังคมเดิม ๆ ทำให้มีโอกาสกลับไปกระทำผิดซ้ำ ส่วนปัญหาที่เกิดจากนโยบายภาครัฐในกระบวนการยุติธรรม เช่น มาตรการการลงโทษทางกฎหมาย กฎหมายกำหนดลักษณะความผิดไว้ชัดเจนและห้ามสำหรับการประกอบอาชีพ กลไกการติดตามผู้พ้นโทษล่าช้า ขาดการบูรณาการภาคสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งนี้ได้เสนอแนวทางแก้ไขด้านกฎหมาย และการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเพื่อประสานให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษให้กลับตนเป็นพลเมืองดีไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ดังแผนภาพประกอบ

5.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน :

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ปัญหาการกระทำผิดซ้ำและสาเหตุต่าง ๆ รวมถึงแนวคิดและทฤษฎี แนวทางที่ได้ดำเนินการในปัจจุบันพบว่า

1. ปัจจัยทางด้านสังคมเกิดจากโครงสร้างทางสังคมยังมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ทำให้เมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคมจะถูกตีตราลทินทางสังคมต่าง ๆ เช่น กลุ่มผู้พ้นโทษที่ไม่มีครอบครัว ไร้ญาติ ซึ่งเป็นกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคม ไม่มีงานรองรับ ไม่มีเงิน และไม่มีช่องทางที่จะขอค่าปรึกษา เป็นเหตุให้มีโอกาสที่จะกลับมาก่อทำผิดซ้ำได้ แม้ผู้พ้นโทษเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาจิตใจและฝึกวิชาชีพก่อนพ้นโทษตามโครงการคืนคนดีที่มีคุณค่ากลับไปสู่สังคมแล้วก็ตาม

2. การดำเนินงานด้านการคืนคนดีสู่สังคมของกรมราชทัณฑ์ โดยการนำชุมชน ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เหตุที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในพันธกิจคืนคนดีสู่สังคม เนื่องจากถือว่าชุมชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้พ้นโทษยังมีสถานะเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมที่ไม่ใช่เพียงหน้าที่ของภาครัฐต้องดูแล แต่ชุมชนต้องมีส่วนช่วยที่สำคัญอีกแรงหนึ่ง แต่เนื่องจากสังคมมองว่าเป็นปัญหาทางด้านครอบครัว ชุมชนไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือบางครั้งครอบครัวอาจมองเป็นเรื่องที่น่าอับอายหรือเสื่อมเสีย การมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชนจึงยังไม่มีประสิทธิภาพ

3. กลไกของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด ประกอบด้วยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สาธารณสุขจังหวัด แรงงานจังหวัด ตำรวจภูธรจังหวัด ปกครองจังหวัด เพื่อให้การประสานงานและการทำงาน การส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนเพื่อช่วยเหลือและติดตามผลการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูผู้พ้นโทษ และกลไกของศูนย์เฉพาะกิจเฝ้าระวังความปลอดภัยของประชาชน (JSOC) กลไกเครือข่ายวิสาหกิจสังคม เช่น บ้านกึ่งวิถี ศูนย์พักพิงภายหลังการพ้นโทษที่ไม่ใช่หน่วยงานราชการ และกระบวนการศูนย์ยุติธรรมชุมชน เข้ามาดำเนินการหลังจากปล่อยตัว แต่ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติในส่วนของ การส่งต่อข้อมูลของผู้พ้นโทษซึ่งมีอุปสรรคทางด้านกฎหมาย การติดตามหลังพ้นโทษ เป็นไปด้วยความล่าช้าเนื่องจากผู้พ้นโทษต้อง

ซึ่งอยู่ในจังหวัดอื่น และการส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ กลับมายังภูมิภาคแล้วล่าช้าไม่ทันท่วงที ทำให้การบูรณาการภาคสังคมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถแก้ปัญหาหรือลดปัญหาการกระทำผิดได้เท่าที่ควร

4. กรมราชทัณฑ์มีภารกิจหลักตามกฎหมายในด้านการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยมีโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจเพื่อปรับพฤติกรรม โครงการฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังให้มีวิชาชีพติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ โครงการฝึกงานในสถานประกอบการก่อนพ้นโทษ โครงการรับงานเป็นแรงงานรับจ้างโดยได้เงินปันผลเป็นค่าตอบแทน การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (ศูนย์แคร์) โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ โครงการแบรนด์สัญลักษณ์ “ผลิตภัณฑ์” เพื่อแก้ไข ผู้พ้นผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีมีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ แต่ยังมีผู้ต้องขังบางส่วนที่ไม่ยินยอมเปิดเผยตนเอง จึงทำให้การติดตามหลังพ้นโทษเป็นไปได้ยาก ผู้พ้นโทษติดคุกอีกจังหวัดและกลับไปกลับภูมิลำเนาจังหวัด

5. บทบัญญัติกฎหมายอาจเป็นอุปสรรคต่อการกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากกฎหมายบางฉบับมีลักษณะกีดกันผู้พ้นโทษไม่ให้อาชีพบางประเภทได้ ส่งผลให้ไม่สามารถหางานทำได้ เช่น งานด้านรักษาความปลอดภัย (รปภ.) ซึ่งยังคงขาดแคลนแรงงานอยู่เป็นจำนวนมาก และงานด้านนวดแผนไทย ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ซึ่งทั้งสองอาชีพนี้ใช้แรงงานขั้นพื้นฐานและไม่จำเป็นต้องมีวุฒิการศึกษาที่สูงจึงเหมาะกับผู้พ้นโทษส่วนใหญ่ ฉะนั้น กฎหมายจึงไม่ควรจำกัดสิทธิผู้พ้นโทษในการดำรงตนด้วยอาชีพที่สุจริต

6. โครงการพระราชรัฐ ร่วมสร้างงาน สร้างอาชีพผู้ต้องขัง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขังและแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพ กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน จึงได้ทำการศึกษา บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษ และความต้องการจ้างงานของนายจ้างขึ้น โดยมีกรณีศึกษาของเรือนจำกลางลำปาง พบว่า นายจ้างส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.34 ต้องการให้โอกาสในการกลับตัวเป็นคนดี แต่ในขณะที่นายจ้างร้อยละ 87.80 ไม่ประสงค์จะจ้างแรงงานผู้พ้นโทษ และนายจ้างร้อยละ 78.94 มีแนวโน้มให้ความร่วมมือในการรับผู้พ้นโทษเข้าทำงานหากรัฐมีมาตรการลดภาษีให้นายจ้าง ซึ่งมาตรการทางด้านภาษียังคงกล่าว ปัจจุบันมีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 คือ ประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร พ.ศ. 2564 (มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน)

5.3 นวัตกรรมแก้ไขปัญหา:

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือนโยบายที่มีอยู่ พบว่า นักโทษในเรือนจำส่วนใหญ่มักเป็นนักโทษคดียาเสพติด ซึ่งเมื่อมาอยู่รวมกันก็จะสร้างเครือข่ายการค้ายาเสพติดที่ขยายวงกว้างมากขึ้น เมื่อพ้นโทษออกไปทำให้เพิ่มโอกาสในการกระทำผิดซ้ำและขยายวงกว้างมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณชนะ บูรณธร (2549) พบว่า การสร้างเครือข่ายยาเสพติดเนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เมื่อออกจากเรือนจำจะกลับไปหาเพื่อนกลุ่มเดิมที่มีความสัมพันธ์กันจากในเรือนจำ หรือเพื่อนที่ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนในเรือนจำ และปัจจัยความยากจนมีส่วนสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ คือ ปัจจัยทางด้านภูมิหลังและปัจจัยในระดับบุคคล สาเหตุอันเนื่องมาจากเพื่อนที่เกิดจากความคึกคะนอง การอยากรู้ อยากเห็น สาเหตุความจำเป็นด้านอาชีพและปากท้องเกิดการขัดแย้งนำไปสู่ปัญหาความกดดันจากครอบครัว (กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา, 2549) ปัจจัยทางสังคมยังมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษ ทำให้เมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคมจะถูกตีตราลทินทางสังคม ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการสร้างโอกาสเพื่อคืนคนดีสู่สังคม สอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำว่าการที่จะลดปัญหาอาชญากรรมได้ทางหนึ่งก็คือ การแก้ภาพลักษณ์ของผู้พ้นโทษให้สังคมภายนอกยอมรับควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยสังคมภายนอกต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ การที่จะแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำต้องอาศัยสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเข้ามาช่วยเหลือ โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวก่อน (อายุตม์ สินธพพันธ์, 2545) ภาครัฐมีนโยบายเพื่อลดอัตราการทำผิดซ้ำอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีหน้าที่ตามภารกิจที่ 5 การรับผู้พ้นโทษหรือถูกคุม

ประพดิกกลับสู่สังคม โดยการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและผู้พ้นโทษให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำผิด กรมสรรพากรได้ออกพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร พ.ศ. 2564 (มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการจ้างงานผู้พ้นโทษเข้าทำงาน) ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 ให้สอดคล้องกับโครงการประชารัฐ ร่วมสร้างงาน สร้างอาชีพ ผู้ต้องขังของกรมการจัดหางาน เพื่อสร้างโอกาสคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขังและแก้ไขปัญหาค่าขาดแคลนแรงงานในบางสาขาอาชีพ เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษออกไปจากเรือนจำและทัณฑสถานแล้ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดต่อบทกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสรรคในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษ จึงมีแนวคิดปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการให้โอกาสผู้พ้นโทษในการกลับคืนสู่สังคม และแนวคิดการจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อกำกับดูแลผู้พ้นโทษ จะสามารถแก้ปัญหาหรือลดจำนวนการกระทำผิดซ้ำของผู้พ้นโทษได้

ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย

1 กฎหมายที่สามารถคงคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามไว้ได้ ประกอบด้วย

กลุ่มแรก กลุ่มกฎหมายที่เกี่ยวกับการรับราชการ ข้าราชการการเมือง และการดำรงตำแหน่งหน้าที่ในราชการ

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 98 กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามการใช้สิทธิลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมาตรา 160 (7) การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

- กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการและข้าราชการทางการเมือง จำนวน 9 ฉบับ และ 160 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับการดำรงตำแหน่งในหน้าที่ราชการ

กลุ่มที่สอง กลุ่มกฎหมายกำหนดลักษณะความผิดไว้ชัดเจนและห้ามสำหรับการประกอบอาชีพกฎหมาย 10 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559

กลุ่มที่สาม กลุ่มกฎหมายกำหนดเงื่อนไขที่นำมาพิจารณาเพิ่มเติมให้สามารถประกอบอาชีพกฎหมาย 4 ฉบับ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

2 กฎหมายที่ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพและสมควรปรับปรุงแก้ไข จำนวน 24 ฉบับ ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 พระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติวิชาชีพด้านการศึกษาแพทย์ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติช่างรังวัด

เอกชน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติ
โรงรับจำนำ พ.ศ. 2505

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1) ปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย

กลุ่มแรก กฎหมายที่เกี่ยวกับการรับบุคลากรเข้าทำงานในภาครัฐโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
ฝึกทักษะ พัฒนาความรู้ เพื่อต่อยอดเป็นวิทยากรฝึกอาชีพด้านช่างของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และให้ภาครัฐ
สนับสนุนค่าจ้างในอัตราร้อยละ 50 เพื่อเป็นมาตรการจูงใจให้เอกชนรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน เพื่อให้สอดคล้องกับ
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 ถึง 2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และด้าน
การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

กลุ่มที่สอง กฎหมายที่ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการประกอบ
อาชีพเช่น การประกอบอาชีพด้านรักษาความปลอดภัยและการנדแผนไทย

ขั้นตอนการทำงาน

1. ทบทวนและศึกษากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของไทยที่เป็นอุปสรรคต่อ
การกลับไปใช้ชีวิตในสังคมของผู้กระทำความผิดตั้งแต่ก่อนศาลมีคำพิพากษาจนถึงพ้นโทษ การบังคับใช้กฎหมาย
และนิตินโยบายที่ส่งผลหรือเป็นอุปสรรคต่อการกลับไปใช้ชีวิตของผู้พ้นโทษ รวมทั้งการกำหนดนโยบายและ
กฎหมายต่างประเทศที่เปิดโอกาสหรือเอื้อให้ผู้กระทำความผิดได้กลับมาใช้ชีวิตและได้รับการยอมรับจากสังคม

2. จัดทำประชาพิจารณ์ ให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อ
กฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องไปสู่การแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของ
ผู้สมัครงานซึ่งเดิมมักจะจำกัดไว้มิให้ผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเพราะกระทำ
ความผิดทางอาญาเข้าทำงาน เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ให้
สามารถรับบุคคลเหล่านั้นเข้าทำงานได้ ภายใต้เงื่อนไขของแต่ละหน่วยงาน

3. เสนอแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับ แนวทางการบังคับ
ใช้กฎหมาย นิตินโยบายที่เป็นอุปสรรคหรือไม่เอื้อต่อการกลับไปใช้ชีวิตของผู้พ้นโทษ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ทบทวนกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติต้องห้าม ผู้เคยต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้
จำคุก กฎหมายที่มีการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการประกอบอาชีพหรือการงานของผู้เคยต้องคำพิพากษาถึง
ที่สุดให้ลงโทษจำคุก เช่น ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. 2558 มาตรา 34 ข (3) ซึ่งบัญญัติ
ว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุก
สำหรับความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวล
กฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน หรือความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เว้นแต่เป็น
โทษที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ หรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาต และมีใช้
ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา” และตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ.
2559 มาตรา 13 (3) ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพต้องไม่มี
ลักษณะต้องห้าม เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวล
กฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี” โดยเห็น
ว่า ความผิดเกี่ยวกับร่างกายที่ไม่ถึงขนาดทำให้ได้รับอันตรายสาหัส ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีราคาไม่สูงมาก
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษฐานเป็นผู้เสพ เป็นความผิดซึ่ง
ผู้กระทำความผิดอาจกระทำไปด้วยความหลงผิด หรือพลาดพลั้ง และมีโอกาสกลับตัวได้ จึงควรได้รับโอกาสในการ
ประกอบอาชีพที่สุจริต

1.2 หากมีกฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติต้องห้ามจำนวนมาก อาจแบ่งระยะเวลาดำเนินการ ออกเป็น 3 ถึง 5 ปี

1.3 เสนอแก้ไขคุณสมบัติเป็น “กรณีผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการหรือผู้รักษาการตามกฎหมายกำหนดไว้”

1.4 กำหนดระยะเวลาให้คณะกรรมการหรือผู้รักษาการตามกฎหมาย กำหนดหลักเกณฑ์ให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับตั้งแต่กฎหมายมีผลบังคับใช้

1.5 กำหนดให้คณะกรรมการหรือผู้รักษาการตามกฎหมายรายงานผลการดำเนินการ หรือ กำหนดให้มีหน่วยงานติดตามผลการดำเนินการ ภายหลังจากกฎหมายมีผลบังคับใช้

4. ยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้ยอมรับจากสังคม

5. รับฟังความคิดเห็นจากส่วนภาครัฐและภาคเอกชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการยกร่างกฎหมาย

6. เสนอแผนการดำเนินงาน (Road map) ในการผลักดันกฎหมายตามลำดับความสำคัญเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้ที่เป็นรูปธรรม

2) จัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ

เป็นการจัดให้มีหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัวมารับผิดชอบงานบริการของส่วนราชการ โดยให้มีหน้าที่กำกับ ดูแล ติดตามในการเป็นตัวกลางประสานความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐโดยตรง หรือมีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการประสานงานคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคมอย่างยั่งยืน โดยการถ่ายโอนภารกิจของกรมราชทัณฑ์ในเรื่องการติดตามหลังพ้นโทษ เช่น การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (ศูนย์แคร์) โครงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ และการประสานความร่วมมือกับ 9 องค์กรเครือข่ายภาคสังคมในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษในด้านต่าง ๆ การจัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษใหม่เป็นสิ่งที่มีความท้าทายหากสามารถแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำให้ลดลงได้ แต่ด้วยข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้านในเรื่องงบประมาณ อัตราค่าล้างของบุคลากร และข้อกฎหมาย กระทรวงยุติธรรมควรให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เข้ามามีบทบาทหลักในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษอย่างเต็มรูปแบบเป็นกระบวนการเบ็ดเสร็จในจุดเดียว ตั้งแต่การสนับสนุนทุนประกอบอาชีพ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (ศูนย์แคร์) และกระตุ้นคนในชุมชนให้เป็นเครือข่ายอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เพื่อบรรลุน้ำหนักของยุติธรรมชุมชน ภารกิจที่ 5 การรับผู้พ้นโทษหรือถูกคุมประพฤติกลับสู่สังคม โดยการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำความผิด

6) สรุปและข้อเสนอแนะ

กลุ่มผู้ศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญของการศึกษาเพื่อมุ่งลดอัตราการกระทำผิดซ้ำให้น้อยลง ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 15 ในระยะเวลา 5 ปี สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายรัฐบาล ปัญหาการกระทำผิดซ้ำไม่ใช่ปัญหาเฉพาะของเพียงผู้พ้นโทษ หรือความรับผิดชอบเฉพาะหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนในสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายคืนคนดีสู่สังคมอย่างยั่งยืน โดยกลุ่มผู้ศึกษา มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะระดับเรือนจำ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับนโยบาย

1.1 การคัดเลือกผู้ต้องขังที่มีความประพฤติที่ดี ชั้นเยี่ยม และมีโทษจำคุกเหลือไม่เกิน 6 เดือน เข้าสู่ศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว โดยจัดให้มีที่พักหรือสถานที่ที่เหมาะสมภายใต้การเฝ้าระวังที่ไม่เข้มงวด และมีการควบคุมน้อย ให้ผู้ต้องขังสามารถเลือกที่จะดำรงชีวิตได้ตามความประสงค์ของตนเอง และให้ทดลอง

ทำงานในสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการกับภาครัฐ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้ปรับตัวก่อนกลับคืนสู่สังคม โดยหากผู้ต้องขังผ่านการประเมิน เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษแล้ว ศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะออกประกาศนียบัตรรับรองความประพฤติให้แก่ผู้พ้นโทษ เพื่อเป็นการรับรองความประพฤติและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้จ้างงาน

1.2 จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้พ้นโทษ เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพภายหลังพ้นโทษ โดยอาศัยเงินค่าปรับตามคำพิพากษา

1.3 จัดทำฐานข้อมูล/ทะเบียนรายบุคคลของกลุ่มผู้ใกล้พ้นโทษ ที่มีความประสงค์เข้าทำงาน และเข้ารับการพัฒนาทักษะ/ความรู้เพิ่มด้านมาตรฐานฝีมือ โดยแยกกลุ่มตามความรู้ ทักษะ ความสามารถและบุคลิกภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของนายจ้างก่อนออกสู่ตลาดแรงงาน

1.4 ศูนย์ยุติธรรมชุมชนและกรมราชทัณฑ์ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้พ้นโทษและสถานประกอบการที่จะจ้างผู้พ้นโทษทำงานหรือร่วมเป็นวิทยากรฝึกอาชีพด้านช่าง เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันก่อนการร่วมงานหลังพ้นโทษและความต่อเนื่องในการทำงาน

1.5 การผลักดันกฎหมายเพื่อช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้กระทำความผิดมีงานทำให้กลับเข้าสู่สังคมโดยปกติ

1.6 จัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษที่มีหน้าที่ กำกับ ดูแล ติดตามในการเป็นตัวกลางประสานความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐโดยตรงหรือมีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการประสานงานคืนผู้กระทำความผิดสู่สังคมอย่างยั่งยืน โดยขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ภายในระยะเวลา 5 ปี

1.7 ให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เข้ามามีบทบาทหลักในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ ในทุกจังหวัด และกระตุ้นชุมชนให้เป็นเครือข่ายอาสาสมัครในการช่วยเหลือผู้พ้นโทษ

1.8 มีกฎหมายพิเศษให้อำนาจหน่วยงานทั้งหน่วยงานรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการติดตามผู้พ้นโทษ หากผู้พ้นโทษไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น 7 ปี และให้ความร่วมมือในการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดี ให้มีโอกาสนในการขอลดทะเบียนประวัติอาชญากรได้ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้พ้นโทษกลับตัวกลับใจไม่กระทำความผิดซ้ำอีก

1.9 นำมาตรการทางเลือกอื่นแทนการจำคุก (Alternative to Imprisonment) สำหรับผู้ต้องขังที่ยังไม่สมควรถูกส่งไปควบคุมตัวในเรือนจำมาใช้เพื่อลดผลกระทบจากการถูกตีตราโดยการจำคุก เพื่อให้ผู้ต้องโทษมีโอกาสปรับปรุงตน โดยไม่เสียประวัติ และตัดโอกาสในการสร้างเครือข่ายอาชญากรรมในสถานคุมขัง

2. ระดับเรือนจำ/ทัณฑสถาน

2.1 กรมราชทัณฑ์ควรจะมีการประเมินระดับความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism Risk Assessment) ในการติดตามช่วยเหลือเฉพาะที่จำเป็นและสำคัญเท่านั้น โดยจะจัดทำแผนการติดตามผู้พ้นโทษ โดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะกลุ่มที่มีความเสี่ยง

2.2 ในระดับเรือนจำผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ต้องให้ความสำคัญ ในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และสร้างความสัมพันธ์อันดี เมื่อส่วนท้องถิ่นขอความช่วยเหลือในการนำแรงงานผู้ต้องขังไปช่วยภารกิจบางประการ หากสามารถ ให้ความร่วมมือได้ จะทำให้การประสานงานมีความราบรื่นขึ้น ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารในพื้นที่ กับเครือข่ายต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่ง หากลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

2.3 “เชื่อมประสานรอยต่อ” เป็นการดำเนินการก่อนผู้ต้องขังจะพ้นโทษโดยการ จัดทำโครงการครอบครัว ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ (ลูกบ้าน) ในเรือนจำเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ต้องขัง กับ ผู้นำชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนสภาพปัญหา และทำความเข้าใจในตัวของผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ

7) บรรณานุกรม (อ้างอิง)

- กรมการจัดหางาน. (2562), กระทรวงแรงงาน โครงการวิจัย บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษ และความต้องการจ้างงานของนายจ้าง กรณีศึกษา : เรือนจำกลางลำปาง.
- กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย (2556), โครงการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ นนทบุรี : สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์.
- กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑ์ขวิทยา (2549), โครงการวิจัย การเฝ้าระวังผู้ต้องขังคดียาเสพติดมิให้กระทำผิดซ้ำ, กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์.
- ชัยพร บุญเจริญ , ร.ต.ท. (2541), ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของผู้ต้องขังหญิงที่เป็นผู้ใช้แรงงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ฐานข้อมูลผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ณ วันที่ 5 มกราคม 2565 จาก <http://www.correct.go.th/recstats/index.php>.
- ทิวาพร เดชมณี. (2560), การกลับใจของผู้พ้นโทษผ่านทางการใช้ชีวิตในบ้านกึ่งวิถีแนวคริสต์ : ศึกษากรณี บ้านกึ่งวิถีบ้านพระของมูลนิธิพันธกิจเรือนจำคริสเตียน. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนภัทร วาญภัย. (2560), การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย สำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำของ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร. รายงานการค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธวัชชัย ชัยวัฒน์. (2560-2561), ศึกษามาตรการเชิงรุกในงานราชทัณฑ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีจุดเริ่มต้นงานราชทัณฑ์ ตำบลขยายผลสู่การบูรณาการติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐.
- รายงานสถิติราชทัณฑ์ รท.103 สถิตินักโทษเด็ดขาดแยกตามลักษณะความผิด กรมราชทัณฑ์ ปี 2562 ถึง 2564
- สำนักงานกิจการยุติธรรม (2564), รายงานวิจัย โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ. กระทรวงยุติธรรม.
- อรรถชนะ บูรณธร. (2549), เอกสารวิจัย “การติดคุกซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด : ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดภาคใต้”.
- อายุตม์ สินธพพันธุ์. (2545), ตัวแบบเรือนจำที่เหมาะสมในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Edwin, H. S. (1985), White Collar Crime: The Uncut Version. London: Yale University Press.

รายชื่อสมาชิก กลุ่มจามจรี

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง - สังกัด
1	นางสาวกาญจนา หัสดี	ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน กรมบังคับคดี
2	นางสาวลาทิพ จันทร์ชมภู	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อ่าวไทยตอนบนฝั่งตะวันออก สถาบันวิจัยและพัฒนา ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
3	พันตำรวจโท ญัฐนันท์ ชุนไกร	รองผู้กำกับการ (หัวหน้า) สำนักงานคนบตี คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
4	นายธนารัตน์ จิตต์พ่าย	กรรมการผู้จัดการ บริษัท ทีเอชซีจี กรุ๊ป จำกัด
5	นางสาวธิดาสวัสดิ์ เสวตมาลย์	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
6	นางสาวนภาพรณธ์ เอ็มพิทักษ์	ผู้อำนวยการส่วนสอบสวน 2 สำนักสอบสวน 4 สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
7	นายนิเวศ ยอดมิ่ง	ผู้อำนวยการสำนักงาน กสทช. เขต 12 สำนักงาน กสทช. ภาค 1 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
8	นางสาวระยับแสง กาละ	นักวิชาการตรวจสอบภายในชำนาญการพิเศษ กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมราชทัณฑ์
9	นายศิริพงศ์ ขวัญแก้ว	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม
10	นางสาวอัจฉรา เข้มทองใหญ่	ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายศุลกากร กองกฎหมาย กรมศุลกากร